

בעניני שבועות - שיעור 761

I. מאכלי חלב בשבועות

- (א) בזמנינו ראוי להמתין שש שעות בין אכילת גבינה צהובה לאכילת בשר ואפילו לבשר עוף (הליכות שלמה דף ע"ג)
- (ב) מי שאינו יכול לאכול דבר חלבי בלא לקיחת התרופה Lactaid אסור לקחתו דאין מתירין איסור דרבנן לקיים מנהג ישראל
- (ג) אם יש חיוב לאכול מאכלי בשר ביום טוב ובשבת - עיין ברמב"ם (יו"ט ו - י"ז - י"ח) דכתב לאנשים אין שמחה אלא בבשר ואין שמחה אלא ביין והקשה על זה הבית יוסף (תקכ"ט) מפסחים (ק"ט) דעכשיו שאין בית המקדש קיים אין שמחה אלא ביין שנאמר ויין ישמח לבב אנוש ותירץ הים של שלמה (צ"ה 3 - סימן ה) דעכשיו אינו יוצא ידי חובת שמחה אלא כשישתה יין גם כן ועיין בהר"ן (רי"ג פרק ד' זסוכה) שלא אמרו אין שמחה אלא בבשר אלא למצוה מן המובחר וגם השאגת אריה (סימן ס"ה) כתב דשמחה נוהגת מן התורה גם בזמן הזה אפילו בשאר שמחות חוץ מן בשר חולין והשו"ע הרב (תקכ"ט - ז) כתב שאין חיוב לאכול בשר ביום טוב מ"מ יש מצוה קיומית וכ"כ המ"ב (תקכ"ט - סק"ח)
- (ד) טשיז-קייק מברכים עליו מזונות רק אם יש חשיבות בהמזונות אבל אם הוא רקיק דק דק שאינו מתכוין אלא להגבינה מברכין עליו שהכל (חוברת ה' לתורה והוראה בשם רב משה)
- (ה) אפיית מזונות חלבי בתנור בשרי שאינו בן יומו (שו"ע יו"ד ז' - ח) ועיין באג"מ (ח - מ' וס' וצ"ו"ד ג - סימן י) דאין להתיר לבשל תבשיל בשר ותבשיל חלב מגולין אף בזה אחר זה לזמן מרובה אם הזיע המחבת משניהם וכדיעבד כיון שהוא ספק אם הזיע כלל אין לאסור אם היה אחר המעל"ע דהבליעה היא נור"ט לפגם ועל הבעין יש ספק ספיקא להתירא שמא לא היה זיעה כלל ואף אם היה זיעה שמא נפלו רק טפות שאיכא ששים נגדם ועוד באוכלין יבשים ממש אין מזיעים וברור שהוא מותר ולמעשה בודאי הזיעו יש להחמיר אבל בסתמא אין לחוש לשמא הזיעו בדברים יבשים ומותר בזה אחר זה וצ"ע (ועיין בבדי השלחן ז"צ צנאו"ס 214 - 211)

II. זמן העדיף בערב שבת

- (א) עיין במ"ב (תקכ"ז - ג) שנהגו להקדים תפלת ערבית בליל שבת כשחל סמוך ליו"ט כדי שלא יתאחר מלאכת בישולו ביום טוב עד סמוך לחשיכה דבאופן זה אי אפשר לומר הואיל ולכן אינו מועיל העירוב תבשילין ויש בו איסור תורה לרבה
- (ב) לכן מה שכתב הבה"ל (תפ"ט ד"ה ויצרך) שיותר טוב שלא להקדים תפילת מעריב קודם צאת הכוכבים אפילו ע"ש הוא רק לכתחלה אבל שבועות שחל בע"ש יותר טוב להקדים ועיין בערוך השלחן (רס"ז - ז) דבכל השנה חוב על הרב והיראים להתפלל מבעוד יום למען למנוע חילול שבת קודש ויש שמתאמצים להתפלל ערבית בזמנה עתידים ליתן את הדין

III. להתפלל ולקדש קודם הלילה ב' דשבועות

- (א) עיין בט"ז (תז"ז - ח) ובפמ"ג (מ"ז - ח) ובמ"ב (סק"ח) דמאחרין להתפלל ערבית בכניסת חג השבועות בצאת הכוכבים כדי שיהיו ימי הספירה מ"ט יום תמימות עיין בשיעור 429 (א- II)
- (ב) איברא בשו"ת התעוררות תשובה (3 - רנ"ו) כתב דדין תמימות מקיים עד זמן קבלת תוספות יו"ט שגם ביו"ט מצוה להוסיף מחול על הקודש לכן יכול להתפלל ולקדש קודם הלילה והמנהג שלא להתפלל קודם צאת משום דנוהג שאינם ישינם כל הלילה ואם יתפללו קודם הלילה צריכים לתזור ולקרוא ק"ש וכיון שאינם קוראים בלילה זה ק"ש שעל המטה חיישינן שישכחו מלקרוא ק"ש בזמנו וכן כתב הליקוטי מהרי"ח וטעם זה שייך רק בליל ראשון ולא בשני ואין לומר דיש להחמיר גם בליל שני משום זלזול יום טוב שני זלזול שייך רק על מצות ואיסורי החג ולא על תמימות שאינו דין בהחג עצמו
- (ג) גם אין לחוש לזלזול יום טוב ראשון אם מקבל יו"ט ומתפלל מעריב ועושה קידוש קודם הלילה (שו"ת שבט הלוי ח - קי"ט) והשו"ת מנחת יצחק (י - מ"ח) מחדש יותר דגם בימים אחרונים של פסח וסוכות ושני ימים טובים של ראש השנה ואפילו יו"ט ב' של שבועות שפיר יש להקל לקדש מבעוד יום דבקידוש אין מפסיק קדושה ואינו דומה להבדלה דמפריש בין קדושת שבת לקדושת יום טוב כ"כ בשם הכתב סופר דאפילו מיו"ט ראשון לשני יש לקדש אחר פלג המנחה ויש חולקין בסתם יו"ט שני אבל ביו"ט ראשון לשבת מותר ועיין בבה"ל (תרל"ט ד"ה ולא יאכל) דבליל ב' דסוכות יכול להתפלל ולקדש מבע"י קצת ולאכול אחר צאת אמנם הכף החיים (אות ז"ן) חלק עליו דהכל אחר צאת ועיין בבה"ל (תקכ"ט ד"ה ציו"ט) שאין להחמיר מלאכול בשבת שלש סעודות קודם הזמן כדי שיאכל ליל ב' בתיאבון

IV. לענין הדלקת הנרות לנשים בליל שבועות אם צריך דוקא בלילה משום תמימות

- (א) עיין בספר פסקי תשובות (ת"ז - ז) דאפילו לנשים אלו שמדליקות בכל יו"ט מבעוד יום מ"מ בליל שבועות ידליקו אחר צאת הכוכבים כי כיון שנהגו הנשים לברך שהחיינו בשעת הדלקת נרות הרי הן מקבלות קדושת עיצומו של יום וכקידוש הוא (לוח חרץ ישראל להגרי"פ טיקווינסקי)
- (ב) הדלקת נרות בשאר יום טוב תלוי במחלוקת הראשונים שיטת בעל המאור והמאירי (שנת כ"ג) דס"ל שידליקו בלילה ושיטת הרמב"ם (ב - ה) שידליקו מבעו"י ואולי משום דגם ביו"ט שני מותר להדליק נרות סמוך לחשיכה משום שיש בו הנאה וטעם המאירי שלא יטעו להדליק ביו"ט שני מבעו"י או כדי לציין שעיקר הדלקת הנר הוא משום סעודה

V. עצמות יבשים שאסורים בטלטול בסתם יום טוב משום נולד ומותרים בשבת יש מחלוקת אם אסור ביום טוב שחל בשבת (שש"כ כ"א - כ"ז) דעת רב משה שהובא בספר מוקצה מרב באדנער (דף 218) דיש לאסור ולכן עצמות וגרעינים ומשקפיים שנשברה וכפתור שנפל מן הבגד אסור ביו"ט שחל בשבת משום נולד ואבאר

VI. עוד דינים

(א) ניעור בליל שבועות ובדעתו לשתות מפעם לפעם במשך הלילה אם כוין בפירוש בברכת שהכל לפני השתיה הראשונה לפטור בה כל השתיות אינו מברך שנית אך עדיף שיברך בורא נפשות ויחזור לברך שהכל על כל שתיה אך מעיקר הדין נוהגין כבעל אבן העזר שהביא משו"ת הרמב"ם (קט"ט) שאפילו אם פסק כל היום כולו א"צ לחזור ולברך ודלא כהמג"א (קפ"ז - ט) דתלוי בזמן העיכול וכן משמע מהמ"ב (קפ"ז - י"ז) דאין צריך לברך ברכה אחרונה ועוד ברכה ראשונה מ"מ צ"ע ואבאר

(ב) למי שלפי טבעו אם יהיה ניעור בלילה ישתבש עליו עי"ן כל סדר היום שלאחריו מ"מ כיון שכן מנהג הלומדים בכל המקומות ואם ינהג לישון אולי יחשב הדבר בעיני בניו ובני ביתו כקלות ולכן עליו להשתדל לקיים המנהג ישראל לנער כל הלילה (הליכות שלמה י"ג - ג)

(ג) מי שהיה ניעור כל הלילה לא יברך על נטילת ידים אלא אם כן עשה צרכיו (מ"ב ד - ל) ואפילו אם נגע במקומות המכוסים לא יברך (אשי ישראל ז' - ט"ט ע"ש)

(ד) אם ישן בערב החג שינת קבע על מטתו דהיינו חצי שעה מברך ברכת התורה בבוקר אפילו אם שינתו ביום היתה בבגדיו (מ"ב תל"ד - כ"ח) ובאשי ישראל (ו - ה) ודלא כהחזו"א דאינו מברך

(ה) אם לא ישן בערב החג אע"פ שאינו מברך ברכת התורה מפני הספק מ"מ מותר בלימוד אף משעלה עמוד השחר (מנחת שלמה ה - ה"ב - ה) דלא מציינו שיאמרו חז"ל שאסור לעשות מצוה בלא ברכה כמו לענין ברכת הנהנין וכ"ש לענין לימוד התורה (ע"ש ה - י"ח - ט)

(ו) דג וגבינה נהג רב ש.ז. אויערבאך שלא לאכלם יחד אמנם לאחרים התיר שאין מנהג זה מוסכם לכל (הליכות שלמה י"ג - ה"ה 48)

(ז) מי שאינו בטוח שלא יטרד בתפילתו מוטב שישן קצת או ישכב כל הלילה ולא יקרא ק"ש ותפילה כשהוא מנמנם (מבקשי תורה בשם פלא יועץ קפ"ה) וכף החיים (סק"ח)

(ח) להעמיד נר נשמה ערב שבועות שידליק 48 שעות לזכור כדי שלא יעבור על חשב נר בטלה לכאורה אין זה מנהג ישראל ואבאר

(ט) אין לומר הפסוק שבע שבתות תמימות תהיינה בתוך נוסח לשם יחוד בליל מ"ט לעומר דשוב לא יוכל אחר כך לחזור ולמנות בברכה (כף החיים תפ"ט - ז) ויש חולקין ואבאר

(י) מי שרוצה לחזור ממנהג להיות ער בליל שבועות צריך התרת נדרים לפני שלשה ואם אינו רוצה להיות ער רק בשנה זו אין צריך התרה (שו"ת זרע אמת ה - ע"ה)

(יא) בענין אמירת סדר הלימוד הנקבע בתיקון ליל שבועות עיין בשיעור 659 (י-1)

(יב) עמידה לקריאת עשרת הדברות בחג שבועות עיין בשו"ת יחזה דעת (ה - כ"ט) שהביא דעת הרמב"ם (במשנה מ"ז) דראוי לגעור בהם לפי שמעשה זה מדרכי המינים הוא שאומרים שיש יתרון לעשרת הדברות על שאר פרשיות התורה ועיין בברכות (י"ג) שבקשו חז"ל לקבוע לומר פרשת עשרת הדברות בבתי כנסיות בכל יום ויום ולמה לא קבעו מפני תרעומת המינים עיין באג"מ (ז - כ"ג) שכתב דכיון שנהגו לעמוד גם בשירת הים רואין שאיכא עוד דברים שעומדים ועוד דאף שאפשר לחוש לתרעומת המינים בסברא בעלמא אין להקפיד כשביל זה כל זמן שלא אירע שהמינים יטעו את הע"ה לומר כן כמו שהיה בברכות (י"ג)

VII. ההשקפות חג שמח עיין בשיעור 390 (II & III)

נפסם לעלו נשמות אבי אורי ר' אליעזר ליפא בר' יעקב ארזי ע"ה ודאי אורת' האשה רחל בר' גרשון חנוך הסניף הכפן ע"ה
ועלו נשמת אבי יוסף ר' אסר זאב בר' אליעזר ליפא ע"ה